

STORTINGET

Innst. 233 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Dokument 8:105 S (2022–2023)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om strakstiltak mot forskjellskrisa

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen vurdere om trygdeoppjøret kan fremskyndes, om økningen kan forskuddsbetales, og om ytelsene i 2023 kan justeres høyere enn ordinært for å sikre styrket kjøpekraft til pensjonister og trygdede. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med organisasjonene som deltar i trygdeoppjøret, om eventuelle endringer.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem nye tiltak mot forskjellskrisa innen mars, og blant tiltakene som skal vurderes, er engangsutbetalinger til sårbare grupper, øke minstesatsene i velferdsytelsene, heve sosialhjelpssatsene, redusere avgifter, gebyrer og egenandeler og styrke tjenester som helse- og sosialtjenester.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Nav kan settes i stand til å foreta ekstraordinære utbetalinger og endre nivået på eksisterende ytelser raske enn i dag.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen ba i brev av 1. februar 2023 om statsrådens vurdering av forslaget. Statsrådets svarbrev av 15. februar 2023 følger vedlagt. Som ledd i komiteens behandling ble åpnet opp for skriftlige innspill. Det kom 2 skriftlige innspill.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tuva Moflag, Runar Sjøstad, Torbjørn Vereide og Agnes Nærland Viljugrein, fra Høyre, Henrik Asheim, Anna Molberg og Aleksander Stokkebø, fra Senterpartiet, Eivind Drivenes og Per Olaf Lundteigen, fra Fremskrittspartiet, Dagfinn Henrik Olsen og Gisle Meininger Saudland, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Kirsti Bergstø, og fra Rødt, Mimir Kristjánsson, viser til Representantforslag 105 S (2022–2023) fra representanter fra Rødt om strakstiltak mot forskjellskrisa. Forslagsstillerne ønsker strakstiltak rettet mot utsatte grupper for å håndtere de økte prisene. Komiteen viser til svarbrev fra arbeids- og inkluderingsministeren, som viser til at det er bestemt ved lov hvordan trygdeoppjøret skal gjennomføres, og at Kongen er gitt myndighet til å gjennomføre det praktiske knyttet til dette. Komiteen viser til at det har kommet to skriftlige innspill. Komiteen viser til at basisvarer som strøm og mat har blitt betydelig dyrere og mange har dårligere råd som følge av dyrtid, og at det merkes spesielt godt av dem med dårlig råd.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Rødt, viser til at trygdeoppgjøret bygger på anslag for lønns- og prisvekst som angitt i revidert nasjonalbudsjett, samt eventuelle avvik mellom faktisk lønns- og prisvekst og den som ble lagt til grunn ved fjorårets trygdeoppgjør. Flertallet er uenig i å gjennomføre trygdeoppgjøret før det reelle tallgrunnlaget, samt anslag for lønnsvekst basert på frontfaget, foreligger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser videre til at det foreslås å be regjeringen legge frem ytterligere tiltak for å heve ulike trygdeytelser. Disse medlemmer mener slike prioriteringer må foretas i ordinære budsjettprosesser, og viser til at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti i budsjettene for både 2022 og 2023 har blitt enige om en lang rekke tiltak for å styrke økonomien til de mest utsatte i samfunnet.

Disse medlemmer viser til at det foreslås å legge opp til systemer for å vedta engangsutbetalinger eller andre ytelsesnivåene raskere enn i dag. Disse medlemmer støtter ikke en slik prioritering av Navs ressurser og mener det er problematisk for Stortinget å legge opp til en økt bruk av særskilte engangsutbetalinger og hyppige satsendringer. Trygdesystemet må innrettes på en måte som gjør det mulig å ivareta folks behov i ulike situasjoner og i møte med både individuelle og nasjonale kriser. Hyppige endringer og særbevilgninger medfører ofte utilsiktede konsekvenser og kan skape et system som er vanskeligere å forholde seg til for både mottakerne av trygdeytelser og for forvaltningen.

Disse medlemmer viser til at det i 2022 ble innført nye regler som innebærer at pensjoner skal reguleres etter reelt gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Dette vil bety at den høye prisveksten i 2022 vil bidra til økt regulering for 2023.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at å hjelpe flere ut i jobb er det viktigste man kan gjøre for å redusere antallet personer som er avhengige av ytelser, og å redusere forskjellene i samfunnet. Disse medlemmer viser videre til Høyres alternative statsbudsjett for 2023, der det ble foreslått bevilget penger til 1 000 nye tiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne.

Videre viser disse medlemmer til at Høyre blant annet foreslo skattelettelser i inntektsskatten for dem med lave og moderate inntekter, en kraftig økning i barnetrygden med 3 000 kroner for barn i alderen 0–18 år og å senke grensen for hva man maksimalt må betale av samlet inntekt for en barnehageplass, fra 6 pst. til 5 pst. Alle disse tiltakene ville bidratt til en bedre økonomisk situasjon for dem som har lav inntekt fra før, og

dermed gjort de økte kostnadene lettere å bære for flere familier.

Disse medlemmer mener det ville være fornuftig med en helhetlig gjennomgang av alle inntektssikringsordninger for å sørge for at ytelsesnivået sikrer at det lønner seg å jobbe for dem som kombinerer sosiale ytelser med arbeidsinntekt, samtidig som ytelsene skal utgjøre en anstendig inntektssikring for dem som trenger det.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til svarbrevet fra arbeids- og inkluderingsministeren om fremskyndelse av trygdeoppgjøret og de tekniske mulighetene for dette. Den reelle prisveksten for 2022 ble langt høyere enn det som lå til grunn for trygdeoppgjøret/pensjonsoppgjøret i 2022. Dette resulterte i en kjøpekraftsnedgang for pensjonistene og de trygdede.

Disse medlemmer er ikke tilfreds med regjeringens håndtering av dyrtidssituasjonen og at effekten av dyrtid påvirker dem med lavest kjøpekraft mest. Disse medlemmer mener det beste tiltaket for å motvirke dyrtid er å redusere utgiftene til basisvarer som strøm, mat og drivstoff.

Disse medlemmer har merket seg at økt barne-trygd er noe som flere partier ønsker å innføre for å gi ekstra hjelp til personer med dårlig økonomi. Dette vil ikke hjelpe pensjonister eller barnløse.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2023 foreslå en kompensasjonsordning for pensjonistene for prisveksten i 2022.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak som vil kompensere for prisutviklingen på mat, strøm og drivstoff.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at det er høy prisvekst i Norge, og at veksten ikke har avtatt i 2023. Prisveksten rammer dem som har minst, hardest, både fordi prisene på forbruket til folk med lave inntekter vokser raskere enn gjennomsnittet, og fordi gruppen i utgangspunktet sparer mindre og har lavere formue.

Disse medlemmer viser til at verken ytelsemottakere eller lønnsinntakere flest har fått inntektsvekst siden høsten 2022. Prisveksten gjør dermed at kjøpekraften faller måned for måned, og at den krevende fattigdomssituasjonen stadig blir mer prekær.

Disse medlemmer viser til at frivillige organisasjoner gjennom media har meldt at de har minst like stor pågang til sine matutdelinger i de første månedene i 2023 som de hadde i 2022.

Disse medlemmer viser til at mange av de fattigste i Norge er avhengige av offentlige ytelser, og at myndighetene har et særlig ansvar for å sørge for at denne gruppen har tilstrekkelig kjøpekraft til å leve et verdig liv.

Disse medlemmer viser til at trygdeoppgjøret vil føre til økte ytelser for de fleste i denne gruppen, og at økningen vil komme på kontoen til mottakerne i sommer. Disse medlemmer mener at fattigdomssituasjonen nå er så prekær at det bør innføres hastetiltak, og at den ordinære reguleringen av trygdeytelser ikke er tilstrekkelig.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødt i stortingsmøtet 31. januar 2023 foreslo å hastebehandle Representantforslag 105 S (2022–2023) etter Stortingets forretningsorden § 39 annet ledd bokstav c. Dette medlem viser til at dette forslaget ble nedstemt, og at det har forsinket eventuelle tiltak med flere måneder.

Dette medlem mener at disse forsinkelsene nå ikke lenger gjør det aktuelt å fremskynde årets trygdeoppgjør, men at Stortinget heller bør konsentrere seg om engangsutbetalinger til mennesker på velferdsstatens lavere ytelser.

Dette medlem viser til statsrådens svarbrev av 15. februar 2023 og at det refereres til at regjeringen har innført flere tiltak rettet mot dem som blir hardest rammet av prisstigningen. Dette medlem er enig i at de nevnte tiltakene er riktige og viktige, men mener samtidig at flere av punktene ikke betyr vesentlig økt kjøpekraft for dem det angår. Av de nevnte tiltakene er dette medlems vurdering at økningen i minste pensjonsnivå for enslige og en ny engangsstøtte til uføretrygdede er blant de mest kraftfulle.

Dette medlem mener likevel at de økte ytelsene til pensjonister og uføre ikke er nok. For det første er en årlig økning på 4 000 kroner til enslige minstepensjonister og en engangsutbetaling til uføretrygdede på 3 000 kroner altfor lite sett i lys av den høye prisstigningen og det lave utgangspunktet for ytelsene. For det andre er det mange pensjonister og uføre som ikke har rett på de nye ytelsene, og som etter dette medlems mening burde fått mer penger. Gifte og samboende minstepensjonister får ikke en krone mer i pensjon, og garanti-pensjonen økes heller ikke, slik at minstepensjonister født etter 1953 ikke får full uttelling for økningen. Engangsstøtten for uføre gis ikke til personer som har en ytelse over minstenivået, men ligger mindre enn 3 000 kroner over minstenivået. Dette gjelder for eksempel personer som fikk innvilget ung ufør på minsteytelse før uførereformen. Det fremstår også urimelig at trygdede på minstenivå og ung uførtillaget får engangsstøtten, mens andre uføre med lavere trygder ikke får noe ekstra.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til statsrådens redegjørelse, der det står at det settes av betydelige midler for å utvikle og forbedre IT-systemene i Nav, og at etaten legger stor vekt på at det skal kunne bli gjort endringer i ytelser hurtigere.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener at det er viktig at Nav settes i stand til å utbetale penger til folk hurtigere i krisesituasjoner, som priskrisen er et eksempel på, og disse medlemmer mener at dette målet bør prioriteres ytterligere.

Disse medlemmer viser til skriftlig innspill fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon og at organisasjonen støtter forslagene om å be regjeringen innføre strakstiltak mot forskjellskrisen og sette Nav i stand til å foreta ekstraordinære utbetalinger hurtigere.

Disse medlemmer viser videre til at Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon i sitt innspill kommer med ytterligere forslag til tiltak som kan iverksettes mot forskjellskrisen, og disse medlemmer mener at regjeringen også bør vurdere om disse tiltakene kan gjennomføres.

Disse medlemmer mener i utgangspunktet at minsteytelsene i velferdssystemet er for lave, og at de bør heves permanent.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Representantforslag 16 S (2022–2023) der representanter fra Rødt har foreslått flere boligpolitiske tiltak, blant annet at det bør innføres et tak på årlig husleievekst, og at ordningen med å fastsette husleie etter gjengs leie i kommunale boliger avvikles.

Som strakstiltak mot dagens forskjellskrise mener dette medlem at engangsstøtte til utsatte grupper kan være et viktig tiltak som et flertall av representantene på Stortinget bør kunne stille seg bak.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som innebærer at alle på minsteytelse skal få utbetalt en engangsstøtte på 10 000 kroner så raskt som mulig. Forslaget bør minst gjelde alle minstepensjonister og mottakere av uføretrygd og arbeidsavklaringspenger på minstenivået. Engangsstøtten skal også gå avkortet til dem som ville ha fått økte ytelser dersom de lå på minstenivået. Det skal også legges frem forslag til finansiering, om nødvendig med økt oljepengetilskudd.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem nye tiltak mot forskjellskrisen senest i revidert nasjonalbudsjett for 2023, og blant tiltakene som skal vurderes, er å gi engangsutbetalinger til sårbare grupper, øke minstesatsene i velferdsytelsene, heve sosialhjelpssatsene, redusere

avgifter, gebyrer og egenandeler inkludert kommunale egenandeler, styrke bostøtteordningen og styrke tjenester som helse- og sosialtjenester.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Nav kan settes i stand til å foreta ekstraordinære utbetalinger og endre nivået på eksisterende ytelser raskere enn i dag, og rapportere tilbake til Stortinget om arbeidet senest i statsbudsjettet for 2024.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Nav kan settes i stand til å foreta ekstraordinære utbetalinger og endre nivået på eksisterende ytelser raskere enn i dag, og rapportere tilbake til Stortinget om arbeidet senest i statsbudsjettet for 2024.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2023 foreslå en kompensasjonsordning for pensjonistene for prisveksten i 2022.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med tiltak som vil kompensere for prisutviklingen på mat, strøm og drivstoff.

Forslag fra Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som innebærer at alle på minsteytelser skal få utbetalt en engangsstøtte på 10 000 kroner så raskt som mulig. Forslaget bør minst gjelde alle minstepensjonister og mottakere av uføretrygd og arbeidsavklaringspenger på minstenivået. Engangsstøtten skal også gå avkortet til dem som ville ha fått økte ytelser dersom de lå på minstenivået. Det skal også legges frem forslag til finansiering, om nødvendig med økt oljepegebruk.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge frem nye tiltak mot forskjellskrisen senest i revidert nasjonalbudsjett for 2023, og blant tiltakene som skal vurderes, er å gi engangsutbetalinger til sårbare grupper, øke minstesatsene i velferdsytelsene, heve sosialhjelpssatsene, redusere avgifter, gebyrer og egenandeler inkludert kommunale egenandeler, styrke bostøtteordningen og styrke tjenester som helse- og sosialtjenester.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Fremskrittspartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:105 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mimir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om strakstil- tak mot forskjellskrisa – vedtas ikke.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 14. mars 2023

Kirsti Bergstø

leder

Gisle Meininger Saudland

ordfører

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Arbeids- og sosialkomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
2023/355

Vår ref
23/512-

Dato
15. februar 2023

Representantforslag 105 S (2022-2023)

Jeg viser til Stortingets brev av 1. februar, vedlagt representantforslag 105 S (2022–2023) fra stortingsrepresentantene Mímir Kristjánsson, Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om strakstiltak mot forskjellskrisa. Representantene fremmer følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen vurdere om trygdeoppgjøret kan fremskyndes, om økningen kan forskuddsbetales, og om ytelsene i 2023 kan justeres høyere enn ordinært for å sikre styrket kjøpekraft til pensjonister og trygdede. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med organisasjonene som deltar i trygdeoppgjøret, om eventuelle endringer.
2. Stortinget ber regjeringen legge frem nye tiltak mot forskjellskrisa innen mars, og blant tiltakene som skal vurderes, er engangsutbetalinger til sårbare grupper, øke minstesatsene i velferdsytelsene, heve sosialhjelpssatsene, redusere avgifter, gebyrer og egenandeler og styrke tjenester som helse- og sosialtjenester.
3. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan Nav kan settes i stand til å foreta ekstraordinære utbetalinger og endre nivået på eksisterende ytelser raskere enn i dag.

Svar:

Stortinget har ved lov bestemt hvordan det årlige trygdeoppgjøret skal gjennomføres. Kongen er gitt myndighet til å gjennomføre det praktiske knyttet til oppgjøret.

Det årlige trygdeoppgjøret er avhengig av faktorer som lønns- og prisvekst. Av regelverket går det fram at man som lønns- og prisvekst i reguleringsåret skal benytte den veksten som framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Denne stortingsmeldingen fremmes i begynnelsen av mai hvert år, og anslagene på lønns- og prisvekst i meldingen kan da blant annet

hensynta resultatet i frontfagsoppgjøret. Det blir tatt hensyn til eventuelle avvik mellom faktisk lønns- og prisvekst og den veksten man la til grunn ved fjorårets trygdeoppgjør.

Det årlige trygdeoppgjøret er dermed avhengig av tall som ikke er tilgjengelig før i andre kvartal av reguleringsåret. Skal man benytte andre tall, må regelverket endres. Hensikten med regelverket er å gi en utvikling i grunnbeløpet, alderspensjon under opptjening og alderspensjon under utbetaling som står i forhold til den faktiske utviklingen. Jeg mener på den bakgrunn at det verken er hensiktsmessig eller aktuelt at trygdeoppgjøret gjennomføres på bakgrunn av anslag for lønns- og prisvekst som ikke tar hensyn til frontfaget. Utbetaling av forskudd ville i praksis bety at det må gjennomføres to trygdeoppgjør på kort tid, men høyst usikkert om det ville medføre en raskere utbetaling enn om en følger det vanlige systemet. Jeg mener derfor at heller ikke dette er aktuelt.

I regjeringens budsjettforslag for 2023 og i budsjettavtalen for 2023 mellom regjeringspartiene og SV ble det besluttet en rekke endringer rettet mot de mest utsatte. Det ble blant annet besluttet å øke bostøtten, øke barnetrygden, øke barnetillegget til arbeidsavklaringspenger, dagpenger og kvalifiseringsstønad, en engangsutbetaling til personer som mottar uføretrygd med minstesats og økt minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister. Regjeringen følger situasjonen nøye, men mener det er naturlig at dette gjøres inn mot de ordinære budsjetttrundene. I første omgang gjelder dette RNB for 2023, men det er også noe vi vil se nærmere på i arbeidet med statsbudsjettet for 2024. Det er derfor ikke aktuelt å legge fram en egen proposisjon om dette i mars. Regjeringen har imidlertid signalisert at det legges opp til en ekstraordinær lønns- og prisjustering i forbindelse med RNB for 2023, jf pressemelding fra Finansdepartementet 3. februar i år. Endringene vil bli innarbeidet på de budsjettpostene som vanligvis er omfattet av prisomregning i budsjettet.

Det har vært satt av og det settes fortsatt av betydelige midler til å utvikle og forbedre IKT-systemene i Arbeids- og velferdsetaten. Et av formålene med dette er å gjøre det enklere og raskere å implementere endringer i regelverk. Uavhengig av hvordan IKT-systemene er utformet, må det påregnes noe tid til implementering av endringer, enten det gjelder nye eller gamle systemer. Dette kan variere etter hvilke endringer som ønskes og hvilke systemer det er snakk om. Arbeids- og velferdsetaten arbeider kontinuerlig med utvikling av IKT-systemene, og mulighetene til å gjøre endringer er noe etaten legger stor vekt på i sitt arbeid.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

